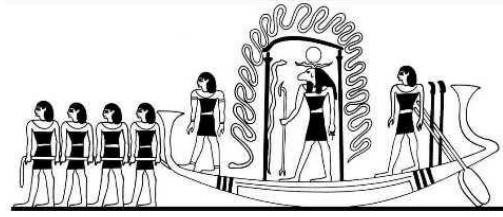

MEHEN Nieuws (27)

30 oktober 2014

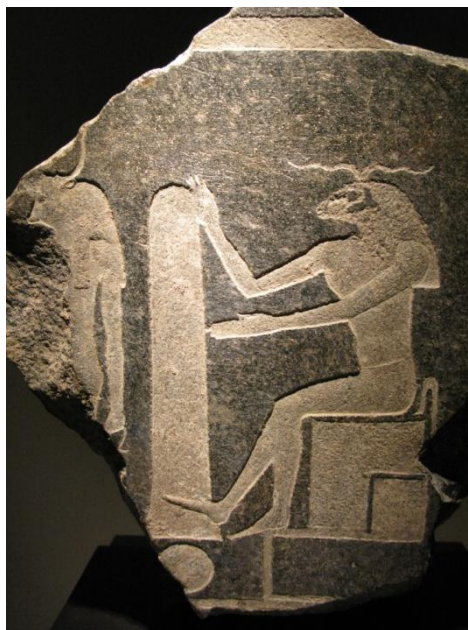
MEHEN, Studiecentrum voor het oude Egypte

Beste donateurs en liefhebbers van het oude Egypte,

Na een zeer geslaagde reis door de Verenigde Staten in september, een verslag van Joke Baardemans over deze reis vindt u verderop in Mehen Nieuws, staat alweer de reis naar Luxor voor de deur. Ook volgend jaar biedt Mehen u weer mooie reizen aan, namelijk een rondreis langs de piramiden van Mexico, een reis naar de piramiden en tempels in Soedan en natuurlijk naar Florence waar in augustus het internationale egyptologencongres zal plaatsvinden.

Andere onderwerpen in dit Mehen Nieuws zijn:

- Komende lezingen en studiedagen
- De Metternichstèle
- Nieuwe tentoonstellingen
- Overige mededelingen

De nieuwe aanwinsten van het RMO te Leiden (foto's Jan Koek)

Nieuwe aanwinsten Rijksmuseum van Oudheden te Leiden

Het RMO te Leiden heeft twee beeldjes van een farao kunnen kopen. Het ene beeldje is van farao Ninetjer, de derde farao (ca. 2785-2742 v.Chr.) van de 2^e dynastie; zijn naam en titels staan in hiërogliefen op de zijkant van de troon: "Koning van Opper- en Neder-Egypte, beschermd door de gier en de cobra, Ninetjer". De farao is gekleed in de sed-mantel, vanwege het 30-jarig jubileum als farao. Het beeldje van serpentijn is bijzonder want het is het oudste beeldje met de naam van een farao. Het beeldje is 13 cm hoog. Het andere beeldje is een oesjabtj, 35 cm hoog, van farao Taharka (ca. 690-664 v.Chr.), de vierde farao van de 25^e dynastie. Dit beeldje van kwartsiet is, met ruim 1000 andere oesjabtj's van Taharka, gevonden door G. Reisner tussen 1916 en 1918 in Noeri, waar de piramide van Taharka staat. Een oesjabtj is een magisch beeldje dat de overledene in het hiernamaals moest helpen.

De derde aanwinst is een fragment van een naos met de god Chnoem voor de draaischijf met een klomp klei. Hoogte 32,5 cm, breedte 35,5 cm; vermoedelijk uit de 30^e dynastie.

zaterdag 28 februari 2015 in het RMO te Leiden

Studiedag “South Asasif Conservation Project” resultaten van de seizoenen 2013 en 2014

sprekers dr. E. Pischikova, J. Billman en Jan Koek

Deze studiedag zal met name de opgravingsresultaten van de seizoenen 2013 en 2014 behandelen van de graven van Karakhamon en Karabasken in het Zuid-Asasif. Deze graven geven een vroeg voorbeeld van hetgeen volgt in de grafarchitectuur, teksten en decoratie in de Late Tijd. De kosten voor deze dag bedragen € 50,--; voor niet-donateurs € 60,--. De volledige opbrengst van deze studiedag is bestemd voor het “South Asasif Conservation Project”.

U kunt zich opgeven via www.mehen.nl.

Nieuwe tentoonstellingen (Ingrid van Sprakelaar)

In deze rubriek gaat het om nieuw bekend geworden tentoonstellingen of verlengingen; **alle** tentoonstellingen met voorwerpen uit het oude Egypte vindt u op onze website onder Agenda/ Tentoonstellingen. Bovendien vindt u, onder de subkop “museumlijst” een lijst van musea over de gehele wereld met Egyptische objecten. Let u ook op de zogenoemde kleine collecties, deze zijn nu voor Nederland, België, Duitsland (meer dan 100), Engeland (bijna 300), Frankrijk (meer dan 120), Kroatië (meer dan 20) en Zwitserland (ruim 60) uitgewerkt.

De tentoonstelling in Lille over “De legendarische farao Senwosret III” is een bezoek zeker waard. Volgende keer een verslag van deze tentoonstelling.

CANADA

* Peterborough, Peterborough Museum & Archives: Egypt – Gift of the Nile. T/m 11-1-15

DUITSLAND

- * Berlijn, Neues Museum: Alltag - Luxus - Schutz. Schmuck im Alten Ägypten. T/m 25-1-15
- * Berlijn (locatie nog onbekend): Ägyptens versunkene Schätze. Van 15-4-16 t/m 15-8-16
- * Bonn, Ägyptisches Museum: Gegossene Götter – Metallhandwerk und Massenproduktion im Alten Ägypten. Van 23-10-14 t/m 19-4-15
- * Hildesheim, Roemer- und Pelizaeus-Museum: Touria Alaoui: Fayum al Funun. T/m 11-1-15
- * Oldenburg, Landesmuseum Natur und Mensch: Eigen und fremd in Glaubenswelten. T/m 12-4-15

EGYPTE

* Suez, Suez Nationaal Museum: Opening, permanent.

FRANKRIJK

- * Lyon, Musée des Confluences: Les Trésors de Guimet. Van december 2014 t/m juli 2015.
- * Lyon, Maison de l’Orient et de la Méditerranée: Objectif Karnak. Photos des fouilles de G. Legrain. T/m 13-12-14
- * Nancy, Centre de Congres Prouvé: Les Trésors des Pharaons. Van 24-10-14 t/m 5-11-14
- * Parijs, Institut du Monde Arabe: Trésors engloutis d’Égypte (De verzonken schatten van Egypte). Van 7-9-15 t/m 7-1-16

HONGARIJE

* Szeged, Móra Ferenc Múzeum: A fáraók Egyiptoma (De Farao's van Egypte). T/m 16-12-14.

- * Szeged, Fekete Ház: Egyiptomi múmia – A balzsamozás terme (Egyptische mummie - de balsemingsplaats). T/m 16-12-14.
- * Szeged, Kass Galéria: Egyiptomi sírkamra (Een Egyptische grafkamer). T/m 16-12-14.

ITALIË

- * Genua, Civica Biblioteca Berio: Biblioteca Egittomania! Van 28-10-14 t/m 12-12-14
- * Genua, Museo di Archeologia Ligure: Meraviglie da collezione (Wonderen uit de collectie). T/m 6-1-15
- * Genua, Palazzo Rosso: Luigi Fiorillo. L'avventuroso fotografo di Alessandria d'Egitto. Van 24-10-14 t/m 11-1-15.
- * Syracuse, Museo Archeologico Regionale "Paolo Orsi": Magia d'Egitto. T/m 10-11-14.

MEXICO

- * Mérida, Pinacoteca Juan Gamboa Guzmán: Egypte (voorlopige titel). Najaar 2014

NEDERLAND

- * Amsterdam, Allard Pierson Museum: Keys to Rome - Het Romeinse Rijk ontsloten. Vanaf 24-9-14 t/m 15-3-2015.
- * Leiden, Rijksmuseum van Oudheden: Twee Egyptische faraobeeldjes. T/m 2-11-14.
- * Leiden, Rijksmuseum van Oudheden: 75 jaar NINO. Van 1-10-14 t/m 3-5-15
- * Leiden, Stadhuis: Foto's van Egyptische ceremonie. T/m 10-11-14

Photos des fouilles de G. Legrain (foto Objectif Karnak)

ROEMENIË

- * Boekarest, Gabroveni Inn. History Hackers: Secrets of Ancient Egypt. T/m 30-12-14

SPANJE

- * Granada, Parque de las Ciencias: Momias. Testigos del pasado (Mummies. Getuigen van het verleden). Van oktober 2014 t/m september 2015
- * Madrid, CaixaForum: La Fauna del Nilo. El reino animal en el Egipto faraónico. Van 1-4-15 t/m 23-8-15. [Dit is de Louvre-Lenstentoonstelling]
- * Saragossa, Museo Pablo Gargallo: Cleopatra, reina de Egipto. T/m 31-12-14

TSJECHIË

- * Kolin, Regionaal Museum: De schatten van Oud-Egypte - de verzameling van aartshertog Josef Ferdinand van Toscane. T/m 31-5-15

VERENIGDE STATEN

- * Cambridge, The Harvard Semitic Museum: From the Nile to the Euphrates - Creating the Harvard Semitic Museum. Van 5-12-14 t/m onbekend
- * Cincinnati, Cincinnati Museum Center at Union Terminal: Mummies of the World - The Exhibition. Van 26-11-14 t/m onbekend.

- * Farmington, Farmington Museum at Gateway Park: Lost Egypt - Ancient Secrets, Modern Science. Van 27-9-14 t/m 4-1-2015.
- * Memphis, Egypt Gallery, Art Museum University of Memphis: Featured Creatures - Animals in Ancient Egyptian Art. T/m 26-11-14.
- * New York, Institute for the Study of the Ancient World: When The Greeks Ruled Egypt - From Alexander the Great to Cleopatra. Van 8-10-14 t/m 4-1-15.
- * Williamstown, Williams College Museum of Art: Immortal Scripts. T/m 31-5-15.

Reis naar Soedan

28 november – 11 december 2015

28 november 2015

Vlucht Amsterdam - Chartoem met Turkish Airlines. Overnachting in Acropole hotel

29 november

Nationaal Museum, mausoleum van de Mahdi. Overnachting in Acropole hotel

30 november

Van Chartoem naar Meroë, via Ben Naga en de tempels van Naga. Overnachting in Meroë, in Hotel Al Bajrawiya Oasis.

1 december

Bezoek aan Moessawarat es Soefra en Meroë. Overnachting in Meroë in Hotel Al Bajrawiya Oasis.

De piramiden van Meroë (foto Jan Koek)

2 december

Van Meroë naar Karima met bezoek aan Noeri. Overnachting in Merowe Tourist Land Hotel bij Karima.

3 december

Bezoek Gebel Barkal, Hilat el Arab en Napata, Amon tempel in Sanam. Merowe Tourist Land Hotel.

4 december

Van Karima naar Kerma, met bezoek aan El Koeroe en Tabo. Overnachting in Nubian House in Kerma

5 december

Bezoek Kerma met museum en Toembos. Overnachting Nubian House Kerma.

6 december

Van Kerma naar Soleb. Bezoek Soleb, Gebel Dosha en Sedeinga. Overnachting in Nubian House Soleb.

7 december

Excursie Sai-eiland. Overnachting in Nubian House Soleb.

8 december

Van Soleb naar Kerma. Bezoek aan Sesebi en Dokki Gel. Overnachting Nubian House Kerma.

Tekening van Soleb

9 december

Van Kerma naar Karima. Bezoek aan Kawa en Old Dongola. Overnachting Al-Diffaa Alshabi hotel in Merowe, bij Karima.

10 december

Van Karima naar Chartoem. Bezoek aan kamelenmarkt. Overnachting in Acropole hotel

11 december

Terugvlucht Chartoem - Amsterdam.

Voor meer informatie zie www.mehen.nl, waar u zich ook kunt opgeven voor de reis.

Verslag Mehen-VS-reis, september 2014, door Joke Baardemans

Van 8 tot 19 september stond er een interessante reis op het programma, een reis die een groot deel van belangrijke egyptologische collecties in de VS zou aandoen. Op de valreep besloot ik mee te gaan. Het zou een van de weinige mogelijkheden zijn om met gelijkgestemden (lees: tamelijk bevlogen Egypte-gekkens, want dat moet je wel zijn als je een dergelijke reis maakt) in vrij korte tijd een indruk te krijgen van de veelzijdigheid van deze fantastische collecties. Deze verwachting bleek ruimschoots overtroffen te worden. We wisten allen dat deze reis ons zeer veel informatie zou verschaffen, niet alleen vanwege de goed voorbereide bezoeken door Jan met zijn diepgaande toelichtingen, maar ook vanwege de bijzondere rondleidingen door de curatoren van de diverse musea, Emily Teeter van het Chicago Art Institute, Larry Berman van het Museum of Fine Arts in Boston en Catharine Roehrig van het Metropolitan Museum of Art in New York.

De reis startte in Chicago waar we dichtbij het Art Institute een hotel hadden. Omdat we maar

kort de tijd hadden voordat het museum gesloten zou zijn, stonden we een uur nadat we in het hotel waren gearriveerd al in dit immense museum waar Jan aan de balie informeerde naar de Egyptische collectie. Deze bleek enkele weken terug opgeheven te zijn tot grote verbijstering van Jan, immers op de website werd (en wordt) hiervan geen melding gemaakt. Niettemin huist het museum een immense collectie van allerlei andere kunststromingen, dus we waaierden uit over de afdelingen om ieder voor zich, zijn of haar favoriete collectie te gaan bekijken. Dat bleek een moeilijke keuze. Ik koos uiteindelijk voor de Aziatische kunst, de moderne kunst, Art Deco en de tijdelijke expositie over de schilder Magritte. De schilderijen van deze surrealistische schilder waren prachtig uitgelicht in donkere gangen en er heerste een volkomen stilte. Een wonderlijke gewaarwording na de hectiek van de drukke reisdag. We hadden slechts anderhalf uur om rond te kijken en vonden aansluitend een gezellig eetcafé op loopafstand van het hotel, waar we gezamenlijk dineerden.

Het Chicago Oriental Institute (foto Jan Koek)

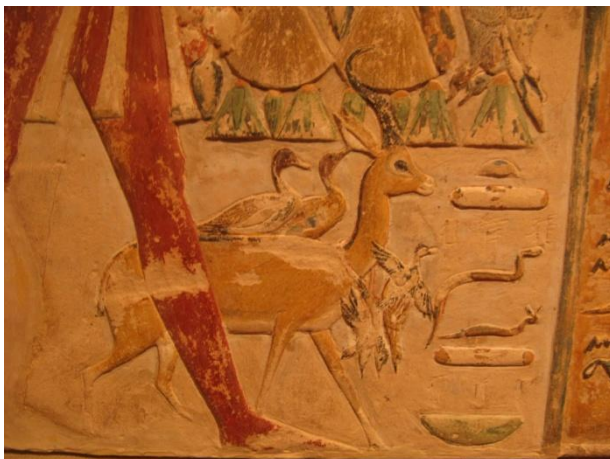
De volgende dag stond het Chicago Oriental Institute op het programma en Jan had curator Emily Teeter bereid gevonden om een rondleiding te geven. Zij verwelkomde ons allerhartelijkst en deze zeer bevlogen vrouw nam ons mee door een interessante collectie en gaf uitgebreid toelichting bij diverse objecten, onder andere bij de stèle van Uha en zijn vrouw (7e dynastie) en het enorme beeld van Toetanchamon.

Toen wij na ruim twee uur dachten dat de rondleiding ten einde liep, leidde Emily ons naar een deur die toegang bleek te geven tot het depot van het museum. Dit was voor ons allen een volslagen verrassing en we keken dan ook onze ogen uit. We buitelden over elkaar om foto's te maken. Plastic werd weggeschoven en mummies lagen op stalen rekken te rusten, mooi beschilderde houten kisten stonden op planken en laatjes met bijzondere voorwerpen werden opengetrokken. Zo was er een la die alleen maar prachtig beschilderde maskers bevatte. Deze kers op de taart na de rondleiding viel bij iedereen in goede aarde en Emily werd dan ook uitbundig bedankt, voorzien van Haagse hopjes, een pen en het Mehen-boek. Na de lunch ging eenieder zijn eigen gang in en buiten het museum. Het was letterlijk en figuurlijk een prachtige dag.

Het Field Museum was het volgende museum dat wij bezochten, op ca. 20 minuten wandelen van het hotel. De meeste reisgenoten waren zo dapper om te gaan lopen, maar omdat het aardig door miezerde besloot ondergetekende, samen met een andere reisgenoot een taxi te pakken en waren we binnen 5 minuten ter plekke. Onderweg zagen wij de rest van de groep in wapperende

witte en oranje plastic capes en omgeklapte paraplu's, een weg door weer en wind banen naar het museum. Wij waren blij dat we een andere keuze hadden gemaakt. Daar kwam nog bij dat wij om onduidelijke redenen gratis toegang kregen tot het museum terwijl de rest van de groep, met weinig droge vezels aan het lijf, gewoon moest dokken en ook nog eens 3 dollar per jas moest betalen omdat normaliter de garderobe gesloten was rond deze tijd van het jaar. Enigszins hilarisch was het wel. Jan leidde ons rond en gaf bij diverse objecten een toelichting onder andere bij de mastaba van Oenas-Anch (5^e dynastie) en bij het bekende beeld van Senenmoet en Neferoera (18^e dynastie). Educatief gezien is het een leuke, interessante Egypte-collectie, maar op sommige plekken is de belichting slecht en zijn de objecten slordig geëxposeerd.

We moesten weer op tijd terug naar het hotel omdat we aan het einde van de middag naar Cleveland zouden vliegen. De verwachtingen met betrekking tot Cleveland waren niet hooggespannen, maar het Cleveland Museum of Art was, in mijn optiek, het mooiste museum wat we tijdens de reis hebben bezocht. Niet alleen het schitterend, modern architectonisch vormgegeven gebouw, maar ook de Egypte-collectie was een verrassing. Hoewel bescheiden, was deze zeer mooi geëxposeerd, duidelijk toegelicht en bevatte verrassende voorwerpen. We hebben op ons knieën zitten kijken bij de mooie mummiekist van Bakenmoet (21-22^e dynastie), terwijl Jan allemaal voorlas wat erop aan te treffen was. Waarschijnlijk zagen we eruit als een overdreven fanatiek schoolklasje, maar het was desondanks leuk al die kleine, bijzondere details op de kist samen te analyseren. Ieder ging weer zijns weegs na de rondleiding en ook dit museum bevatte weer veel andere, uitgebreide collecties; Dürer, Cézanne, Monet; het was te veel om te bekijken.

Cleveland Museum of Art, detail reliëf met gowvgoden uit regering Amonhotep III (Jan Koek)

We vlogen dezelfde avond, via een omweg over North Carolina, naar Boston waar we 's avonds laat arriveerden. 's Morgens om 10 uur bevonden wij ons in het Museum of Fine Arts in Boston waar wij welkom werden geheten door curator Larry Berman, die ons ruim een uur rond heeft geleid. De opstelling van de Egyptische collectie was volgens Jan veranderd en Larry vertelde dat de gehele collectie naar de benedenverdieping wordt verplaatst. Een groot deel is al gehuisvest op de begane grond. De schitterende grafuitrusting van Djehoetinacht (11-12^e dynastie) was voor mij het Egyptisch hoogtepunt in dit museum. Vooral de prachtig beschilderde kist met de gedetailleerde hiërogliefen is ongekend en iets waar je niet genoeg van krijgt. In de namiddag trokken we met een aantal mensen Boston in om uiteindelijk in de zeer gezellige Newbury Street neer te strijken bij een tapasrestaurant. Gelukkig hadden we de dag erna nog een kans om het museum te bezoeken en tijd om een glimp op te vangen van de andere collecties die dit museum rijk is.

's Avonds vertrokken we met de comfortabele Amtrak trein naar New York waar we een hotel hadden op 4 minuten lopen van het Empire State Building. De volgende ochtend begaven we ons al vroeg naar Het Brooklyn Museum, eveneens een museum met diverse verrassende collecties. De fraaie Egypte-collectie bevat onder andere een mooi beeld van Senenmoet (18^e dynastie) en de *Wilbour Plaque*, een studiemodel met afbeeldingen van Achnaton en Nefertiti.

De katten-expositie was minimaal. Wel vormden het mooie beeld van de god Toetoe en een prachtig beeld van de godin Bastet onderdeel van de mini-expositie. We hadden ruim de tijd om de collectie te bekijken en een aantal van ons vertrok halverwege de middag om New York verder te verkennen en een wandeling te maken over de zogenaamde High Line, een oude spoorweg omgetoverd tot een botanische wandelpad, met prachtige doorkijkjes op New York. Dag twee in New York stond geheel in het licht van het Metropolitan Museum of Art. Wij kregen ook daar een ruim twee uur durende rondleiding van de curator van de Egyptische collectie, Catharine Roehrig. De omvang van deze collectie is enorm, je kijkt werkelijk je ogen uit. Alleen voor deze collectie al heb je minimaal een week de tijd nodig om alles op je gemak te kunnen bekijken. De zaal met haast ongeschonden modelboten maakte indruk, maar ook Hatsjepsj's hoofden en beelden. De reliëfs, de tempel van Dendera, het beeld van Horemheb, de mooie Fajummaskers...het is met geen woorden te beschrijven. Een aantal van ons heeft ook de volgende dag nog een ronde gemaakt door het museum. Aan het einde van de middag moesten we echter de trein weer halen voor de reis naar Washington. Van alle steden die we tijdens de rondreis bezochten, zijn de Egyptische collecties van de Freer Gallery of Art en het Smithsonian Museum of Natural History ronduit het minst uitgebreid. Er waren beslist een paar aardige voorwerpen te zien en Jan gaf ter plekke nog een korte toelichting. De rest van de dag hebben een aantal van ons de kans waargenomen om een indruk van de stad zelf te krijgen. De hop-on-hop-off bus voerde ons langs alle belangrijke gebouwen en plekken, wat zeer de moeite waard was.

Washington: Onderdeel van het Roosevelt Memorial en mummiekist van Tentchnsoe in Museum of Natural History (foto's Jan Koek)

's Avonds stond het afscheidsdiner op het programma. Hoewel iedereen eigenlijk doodmoe was van alle indrukken en het intensieve programma werd het een gezellig en zeer lekker etentje, met attenties voor Jan en Bep vanwege hun niet aflatende, enthousiaste begeleiding. Sommigen van ons hadden de volgende ochtend nog de energie om naar de *Museummile* terug te gaan, anderen streken neer op een zonnig terrasje met een, voor Amerikaanse begrippen, uitstekende kop koffie. Zo sloten we deze vermoeiende, maar interessante egyptologische rondreis naar ieders tevredenheid af. Beladen met een enorm aantal foto's, een bescheiden aantal souvenirs en enorm veel inspiratie vertrokken we in de loop van de middag naar het vliegveld om weer veilig naar huis terug te keren.

woensdag 26 november 2014, om 19.30 uur

lezing “Nieuwe vondsten in Amheida: Seti II, Pedoebastis III en andere koningen in Dachla”, door Prof. dr. O.E. Kaper

In januari 2014 werden de opgravingen van de tempel van Djehoeti in Amheida (oase Dachla) voortgezet. De vondsten waren opmerkelijk, en de belangrijkste daarvan is al in de krant te lezen geweest: Dachla speelde een rol bij de weerstand tegen de Perzische bezetting van het land. Cambyses zond een leger naar de oase, dat nooit meer terugkwam, zoals Herodotus vertelt. In deze lezing zullen de nieuwe vondsten voor het eerst in hun geheel worden voorgesteld, en de betekenis ervan voor de geschiedenis van Amheida en van Egypte wordt besproken.

woensdag 21 januari 2015, om 14.00 uur

lezing “De vizier Bakenrenef”, door Jan Koek

Bakenrenef was vizier onder Psamtik I (26^e dynastie) en werd begraven in Sakkara, in een graf dat nu langs de weg ligt naar de Djoserpiramide.

Toen de expeditie van Lepsius het graf ontdekte in het midden van de 19e eeuw, was de grafdecoratie nog grotendeels intact, daarna is het graf leeggeroofd en vindt men in vele musea reliëffragmenten uit dit graf. Veel scènes zijn hoofdstukken uit het Dodenboek of delen uit het Amdoeat. Getracht zal worden om deze toch wat onbekende vizier te doen herleven en de schoonheid van dit indrukwekkende graf te tonen.

Studiedag in het R.M.O. te Leiden

zaterdag 1 november 2014 in het RMO te Leiden

Studiedag “Sakkara tijdens het Oude Rijk”

Deze dag wordt georganiseerd om de stichting Friends of Saqqara financieel te ondersteunen, alle opbrengsten (minus de kosten) van deze dag zijn bestemd voor de stichting Friends of Saqqara. De indeling van de dag is als volgt:

10.00 – 10.30 uur: Ontvangst en opening

10.30 – 11.30 uur: De piramide van Djoser door Vincent Oeters

11.30 – 12.30 uur: Van koeien en krokodillen in grafdecoratie door Steffie van Gompel

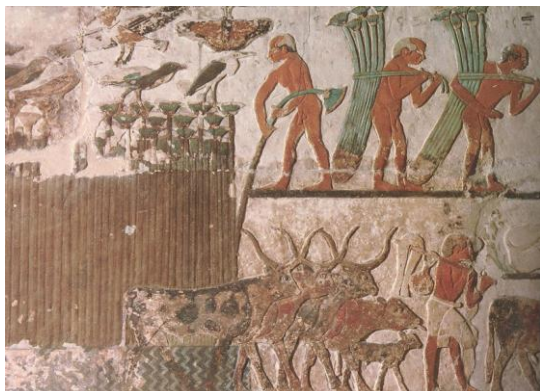
12.30 – 13.30 uur: pauze

13.30 – 14.30 uur: Arbeidsliederen in de elitegraven van het Oude Rijk door Janny Roos

14.30 – 15.00 uur: pauze

15.00 - 16.00 uur: De graven van Neferherptah en Iroekaptah door Jan Koek

16.00 – 16.30 uur: Afsluiting met gelegenheid tot vragen stellen aan de sprekers

Reliëf in de mastaba van Neferkahai (foto internet)

Aanmelden kan nog via de website of telefonisch, kosten voor deze dag bedragen € 40,--; voor niet-donateurs € 50,--.

De Metternichstèle in het Metropolitan Museum of Art te New York

Deze stèle van leisteen, hoog 83,5 cm en breed 25,7 cm, is gedateerd tijdens de regering van Nectanebo II (360 – 342 v. Chr., 30e dynastie). Het is de mooiste en de meest fraai uitgevoerde van de magische stèles uit de Late Tijd, welke hun oorsprong vinden in het late Nieuwe Rijk. Het dominante motief is het kind Horus, dat op twee krokodillen staat en in zijn handen gevaarlijke dieren bedwingt. De vignetten op de stèle bevatten een aantal goden die invloed van slangen, krokodillen en schorpioenen opheffen. In de lunet wordt de zon aanbeden door acht bavianen en door Nectanebo II.

De stèle bevat magische spreken die werden gereciteerd om ziekten te genezen en te beschermen tegen beten van dieren. Een tekst verklaart het centrale motief van Horus op dit soort stèles: de genezing van de jonge god Horus van een giftige slangenbeet door de god Djehoeti.

Metternichstèle, voorzijde, achterzijde en zijkant (foto's MMA, New York)

Waarschijnlijk werd de stèle opgericht in de necropolis van de Apisstieren door de priester Es-Atoem. In 1828 werd de stèle aangeboden aan minister Metternich van Oostenrijk-Hongarije. Spreuk 14 is een lange tekst om bescherming tegen schorpioensteken. Isis heeft Horus heimelijk verborgen om het kind uit de buurt van Seth te houden. Overdag gaat Isis als bedelares het land door om aan voedsel te komen. Op een keer komt zij terug en vindt Horus ziek en bewusteloos. Het verdriet van Isis is groot en zij vraagt zich af wie haar nog kan helpen. De deltabewoners, die op haar geschrei toe komen snellen, zijn niet toegerust met toverkracht, maar een moedige vrouw troost haar en raadt haar aan het kind goed te onderzoeken. Misschien is het door een schorpioen gestoken. Inderdaad blijkt Horus door een schorpioen te zijn gestoken. Vervolgens kan Isis Horus behandelen en richt zich voor hulp tot de zonnegod. Daarop schieten Nefthys en Selket te hulp; de een helpt mee met klagen, de ander biedt goede raad om de zonnebark tot stilstand te laten komen en de god daarmee tot hulp te dwingen. Aldus geschiedde. Het schip kan niet meer vooruit en Djehoeti, gemachtigd door de zonnegod, komt er aan om te helpen. D.m.v. een grote toverlitanie weet Djehoeti de zieke Horus weer te genezen. Isis is echter nog niet tevreden en verlangt voortdurende zekerheid voor Horus totdat hij de troon kan bestijgen. Dat wordt uiteindelijk ingewilligd en Djehoeti kan weer terug naar de zonnegod, met de mededeling dat de zonnebark weer verder kan varen. Hieronder de vertaling van deze spreuk.

“Ik ben Isis, zwanger van haar jong(en), gezegend met de goddelijke Horus.
Nadat ik Horus, de zoon van Osiris, gebaard had in het nest van Chemnis,
en daar zeer over gejubeld had, zei ik:
‘Ik heb gezien degene die voor zijn vader als vervanger zal optreden’,
toen verborg ik hem, ik verstopte hem uit vrees voor die ene,
en zwierf rond als bedelares uit vrees voor de doener van het kwaad,

en bracht de hele dag door met het zoeken van (het nodige) voor het kind en met het zorgen voor zijn behoefte.

Nadat ik teruggekeerd was, om Horus te omhelzen, vond ik hem,
de schone, gouden Horus, het onschuldige kind zonder vader,
Hij had de beide oevers nat gemaakt met het vocht van zijn oog
en met het speeksel van zijn lippen,
terwijl zijn lichaam zwak was en zijn hart vermoeid was,
en de aders van zijn lichaam niet klopten.

Ik schreeuwde het uit (slaakte een jammerklacht) en zei:
(Hier ben) Ik (ben er), ik (ben er),
Het kind was echter te zwak geworden om te antwoorden,
(mijn) borsten waren overvol, (maar zijn) buik was leeg,
(zijn) mond begeerde zijn voedsel, de bron vloede over,
terwijl het kind dorstig was.
Mijn wens was om hem in bescherming te nemen,
het ongeluk was groot, het onschuldige kind weigerde de kruik,
omdat hij te lang alleen (gelaten) was.

Details Metternichstèle (foto's MMA, New York)

Hoe groot is mijn vrees omdat er niemand kwam op mijn geroep,
terwijl mijn vader in de onderwereld was, (= Geb)
en mijn moeder in het dodenrijk, (= Noet)
mijn oudere broer in een sarcofaag (= Osiris, Pt 184: Osiris, hij van de kist)
terwijl de andere een vijand was (= Seth)
en hij al lang boos op mij was
en "de jongere dan ik" in zijn huis was. (= Nefthys) (zijn slaat terug op Seth)

Tot wie onder de mensen zal ik (aan)roepen, zodat hun hart mij helpt.
Ik zal dan maar de bewoners van de delta aanroepen, zodat zij mij snel/meteen helpen.
Naar mij kwamen de bewoners van het moeras uit hun huizen,
zij sprongen op vanwege mijn stem en zij jammerden allen en zeiden:
'Hoe groot is jouw verdriet/leed/pijn.'
Niet was er een die hem kon bezweren met een spreuk
Een ieder van hen was erg aan het weeklagen,
maar geen was in staat om hem te doen herleven.

Toen kwam er een vrouw tot mij, die bekend was in haar stad,
een vooraanstaande (vermoedelijk Wadjet of Selket?) in haar streek,
en zij kwam tot mij met haar mond vol leven,
omdat zij volledig op haar behandeling vertrouwde:
'Vrees niet (2x), zoon Horus, verslaag niet (2x), moeder van de god,
het kind is veilig tegen het kwade van zijn broer.
(Seth is eigenlijk de broer van Her-wer en niet van Horus, zoon van Isis)

Het struikgewas is verborgen, niet kan de vijand er in binnendringen.
 De magie van Atoem, de vader der goden, die in de hemel is,
 en hij die de maker is van jouw leven,
 en dat Seth niet in dit district kan binnendringen,
 en dat hij Chemnis niet kan doortrekkken.
 Horus is veilig tegen het kwade van zijn broer,
 en zijn volgers kunnen hem niets aandoen.

Zoek de oorzaak, wat hem is overkomen, dan zal Horus leven voor zijn moeder.
 Misschien heeft een schorpioen hem gestoken,
 of heeft een kwaadwillende slang hem verwond.
 Isis legde haar neus in zijn mond terwijl
 zij herkende de geur van het binnenste van een sarcofaag.
 Zij onderzocht het lijden van de goddelijke erfgenaam,
 en zij vond, dat er gif aan ten grondslag lag.
 Zij sloot (hem) heel snel in haar armen en
 sprong met hem heen en weer (rond) zoals de vissen, die gelegd zijn op het vuur (en zei:)
 'Horus werd gebeten, oh Ra. Uw zoon werd gebeten.
 Horus werd gebeten, de erfgenaam van uw erfgenaam, die het koningschap van Sjoë voortzet.
 Horus werd gebeten, de jongeling uit Chemnis, de jongeling uit het "vorstenhuis".
 Horus werd gebeten, de mooie jongeling van goud, het onschuldige kind, dat geen vader heeft.
 Horus werd gebeten, de zoon van Wennefer, geboren uit een schreiende (vrouw).
 Horus werd gebeten, degene zonder schuld, de jeugdige zoon onder de goden.
 Horus werd gebeten, wiens behoefte ik liet gedijen bij het zien van hem,
 degene die in de plaats van zijn vader zal treden.
 Horus werd gebeten, de in het geheim aangewezen,
 de zoon die in het lichaam van zijn moeder werd gevreesd.
 Horus werd gebeten, degene die ik beschermd heb terwijl ik naar hem keek en voor wiens hart ik
 leven wenste.
 De onschuldige jammerde over de verdrinkene (= Osiris), en degenen die om het kind zijn, zijn
 onmachtig."

Details Metternichstèle (foto's MMA, New York)

Al huilend kwam Nefthys eraan,
 omdat haar geweeklaag de delta/het moeras rondging, zei Selket:
 'Wat is er? Wat is er? Wie is er tegen de zoon Horus?
 Oh Isis, bid toch tot de hemel, opdat er stilstand ontstaat onder de bemanning van Re,
 en opdat de bark van Re niet kan varen, zolang Horus op zijn zijde is.'
 Toen stuurde Isis haar bede tot de hemel en haar geschrei tot de "bark van miljoenen",
 de zonneschijf stond stil, precies tegenover haar en niet kon hij meer van zijn plaats bewegen.
 Toen kwam Djehoeti, uitgerust met zijn magie en onder het grote bevel van de rechtvaardiging:
 'Wat is er aan de hand, Isis de goddelijke, de hulpvaardige die haar spreuk kent?
 Niets kwaads tegen je zoon Horus? De bark van Re is immers zijn bescherming.
 Ik ben zojuist uit de bark van de god gekomen,

terwijl de zonnescijf is op de plaats van gisteren.
De duisternis is ontstaan, en het licht is verdreven,
totdat Horus genezen zal zijn voor zijn moeder Isis,
en iedereen die onder het mes is (= een patiënt), evenzo.'

Toen zei Isis, de goddelijke,
'Oh, Djehoeti, hoe zelfverzekerd, maar hoe traag toch zijn uw plannen,
Ben je nu (niet) gekomen uitgerust met uw magie en onder het grote decreet van de
rechtvaardiging (maar) ongeluk op ongeluk, niet wordt geweten hun getal.
Zie, Horus is in nood vanwege gif.
Het kwaad is zo'n slechte zaak, dat de lijdende zal sterven.

Oh, ware hij toch met zijn moeder samen, dan zou ik dit niet achter hem zien,
dan zou ik daarmee tevreden zijn, alvorens dat ik ter bescherming zou toesnellen:
Horus, Horus, blijf op aarde.
Sinds de dag dat ik in verwachting was, verlangde ik naar wraakneming op zijn vader
als de jongeling weer aan iets lijdt.

'Vrees niet (2 x), Isis, de goddelijke. Nefthys huil niet langer.
Ik ben uit de hemel gekomen met de levensadem om het kind voor zijn moeder te genezen.
Horus, Horus, uw hart blijft, zonder dat het slap wordt vanwege het vuur.
De bescherming van Horus is Hij die in zijn schijf is,
degene die verlicht de beide landen met zijn stralende ogen.
En deze bescherming geldt evenzo voor degene die onder het mes is.

De bescherming van Horus is de oudste in de hemel,
die bevelen geeft over het beheer van alles.
En deze bescherming geldt evenzo voor degene die onder het mes is.

De bescherming van Horus is deze grote dwerg,
die rondgaat in de twee landen bij schemering.
En deze bescherming geldt evenzo voor degene die onder het mes is.

De bescherming van Horus is de leeuw van de nacht,
die rondtrekt in het westelijke gebergte.
En deze bescherming geldt evenzo voor degene die onder het mes is.

De bescherming van Horus is de grote verborgen ram,
die rondtrekt in zijn twee ogen.
En deze bescherming geldt evenzo voor degene die onder het mes is.

De bescherming van Horus is de grote valk,
die vliegt in de hemel, op de aarde en in de onderwereld.
En deze bescherming geldt evenzo voor degene die onder het mes is.

De bescherming van Horus is de edele scarabee,
die opvliegt in de hemel.
En deze bescherming geldt evenzo voor degene die onder het mes is.

De bescherming van Horus is het verborgen lichaam,
als mummie (sah) in zijn sarcofaag.
En deze bescherming geldt evenzo voor degene die onder het mes is.

De bescherming van Horus is die van de onderwereld,
de landen waar de gezichten omgekeerd worden en de dingen mysterieus zijn.
En deze bescherming geldt evenzo voor degene die onder het mes is.

De bescherming van Horus is die van de goddelijke Benoefvogel,

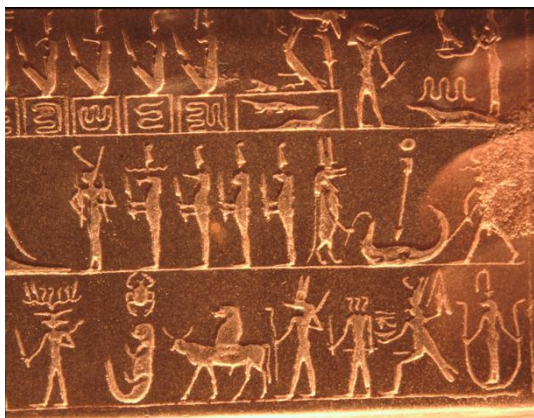
die opvliegt binnen in zijn ogen.
En deze bescherming geldt evenzo voor degene die onder het mes is.

De bescherming van Horus is die van zijn eigen lichaam,
de magie van zijn moeder Isis is zijn bescherming.
En deze bescherming geldt evenzo voor degene die onder het mes is.

De bescherming van Horus zijn de namen van zijn vader,
zijn leiding in de gouwen.
En deze bescherming geldt evenzo voor degene die onder het mes is.

De bescherming van Horus is het geschrei van zijn moeder
en de kreten van zijn broers.

De bescherming van Horus is die van zijn eigen naam,
die de goden dienen en wiens bescherming zij maken.

Details Metternichstèle (foto's Jan Koek)

Word wakker Horus! Uw bescherming is duurzaam.
Moge u het hart van uw moeder Isis troosten.
De woorden van Horus zullen het hart opheffen
en tevreden stellen hij die in treurnis is,
wees vrolijk, jullie die in de hemel zijn.

Horus, hij heeft zijn vader beschermd.
Ga terug, (jij) gif!
Zie, jij zult bezworen worden door de mond van Ra,
en jij zult afgeweerd worden (door de) tong van de grote god,
terwijl de bark stil staat, zonder dat hij vaart,
terwijl de zonneschijf op zijn plaats van gisteren is,
totdat Horus gezond is voor zijn moeder Isis,
totdat evenzo de zieke gezond is voor zijn moeder.

Kom eruit, naar de aarde,
zodat de bark weer zal varen en de bemanning van de hemel vaart.
Moge de offers achter gehouden worden en de tempels gesloten,
totdat Horus gezond is voor zijn moeder Isis,
totdat evenzo de zieke gezond is voor zijn moeder.

Als het kwaad er uitkomt, moge de storing dan tot haar plaats van gisteren terugkeren,
totdat Horus gezond is voor zijn moeder Isis, (*storing= het stilstaan van de zonneschijf?*)
totdat evenzo de zieke gezond is voor zijn moeder.
Moge het monster rondgaan,
zonder dat de tijd gescheiden wordt, zonder dat gezien wordt het licht meer dan de schaduw,

totdat Horus gezond is voor zijn moeder Isis, totdat evenzo de zieke gezond is.

De twee bronnen van de Nijl zijn verstopt,
zodat de plantengroei verdort en zodat het leven van de levenden terugwijkt,
totdat Horus gezond is voor zijn moeder Isis, totdat evenzo de zieke gezond is.

Kom eruit, naar de aarde, oh gif, zodat het hart blij wordt en het licht weerkeert.
Ik ben Djehoeti, de oudste, de zoon van Ra.
Atoem heeft mij bevolen, de vader van de goden,
om Horus te genezen voor zijn moeder Isis, en evenzo de zieke te genezen.
Horus, Horus, uw ka is uw bescherming,
uw wezen maakt uw bescherming.
Het gif is dood, het vuur is verdreven, omdat zij heeft gestoken de zoon van een rijke vrouw.
Gaat naar jullie huizen, omdat Horus leeft voor zijn moeder en de patiënt evenzo.

Toen sprak Isis, de goddelijke,
moge u hem opdragen aan degenen die zijn in Chemnis, de voedster van Pe en Dep,
moge u hem zeer duidelijk bevelen om het kind te genezen voor zijn moeder,
en zich ook te bekommeren om de patiënt.
Moge u zorgen dat zij niet kennen mijn ka in Chemnis,
een bedelares die gevlucht is uit haar stad.

Toen sprak Djehoeti tot de goden en hij sprak tot degenen die in Chemnis zijn:
"Oh, voedsters die zijn in Pe, zij die zichzelf met hun handen slaan en
die zich slaan met hun armen vanwege die grote, die verdwenen is uit hun midden.

Waakt over dit kind en behoedt zijn weg onder de mensen,
en leidt de wegen van de vijanden van hem weg,
totdat hij de troon van de beide landen in bezit heeft genomen,
terwijl Ra in de hemel hem helpt,
terwijl zijn vader (= Osiris) over hem waakt en
terwijl de toverkracht van zijn moeder zijn bescherming is,
en de liefde voor hem verspreid en ontzag voor hem gelegd wordt onder de mensen. (zie PT 57)

Er wordt op mij gewacht om uit te zenden de "mesketet"(avond)bark
en om te zorgen dat de "mandjet"(ochtend)bark zal varen,
want jullie hebben Horus, hij is aan het leven toegewezen.
Als ik bericht aan zijn vader dat hij leeft en als ik de vreugde geef aan de meevarenden van de
"mesketet"bark, zodat de bemanningsleden weer varen,
omdat Horus voor zijn moeder leeft, en de zieke hier voor zijn moeder evenzo leeft,
terwijl het gif krachteloos is geworden,
dan zal geprezen worden de kundige (= Djehoeti) voor zijn taak,
terwijl hij bericht brengt aan degene die hem gezonden heeft.
Moge uw hart verheugd zijn, oh Horachte, want uw zoon Horus leeft."

Rondreis Mexico april/mei 2015

16 daagse rondreis door Mexico: zie uitgebreide reisbeschrijving op www.mehen.nl
Aanmelden kan nog via de website www.mehen.nl

Palenque (foto Jan Koek)

Opera Akhnaten

De in het vorige Mehen Nieuws aangekondigde opera Akhnaten van Philip Glass door Opera Zuid is door de organisatie van Mater Mosa uitgesteld tot 2017.

Facebook Mehen

De lezingen en andere wetenswaardigheden worden ook op facebook (<https://www.facebook.com/www.mehen.nl>) aangekondigd. Carla Meulstee beheert voor Mehen de facebookpagina.

Voor alle betalingen inzake Mehen: rekeningnummer NL86INGB0671936387, BIC: INGBNL2A t.n.v. mevrouw B.J. Koek-Overvest e/o de heer J.G. Koek te Elst (U.).
Wij hopen u binnenkort bij één van onze activiteiten te ontmoeten.

Met vriendelijke groeten,
namens "Mehen"

Bep en Jan Koek
www.mehen.nl